

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

26. julija 1917

II.

Prva vrsta: Med črnovojniki v nedeljo. — Dekan Rojec med kolegi-vojaki. — Opazovanje stare bukve, v koji tiči mnogo krogel. — Črnovojniki ob nedeljah. — Druga vrsta: Vasici Dol in Zagorje pod Sveto Goro (Grgar). — Tretja vrsta: Postaja Tolmin-Sv. Lucija; v ozadju vrhovi nad Čingrijem. — Pri Sv. Luciji, kjer se strneta Soča in Idrijca; v ozadju krnsko gorovje. — Četrta vrsta: Grobišče junakov v Grgarju (Britof) pod Sv. Goro. — Vojaški grobovi na soški fronti (Cepovan).

Ljudje od Soče.

(Spisal Stanko Bor.)

II.

Žena s skrbjo.

Prebujenje na tisti praznik presv. Rešnjega Telesa je bilo kaj čudno. V jutranjem poluspanju sem se dobro zavedal, da je ta dan Telovo, čul sem, prav dobro in razločno sem čul, da pokajo na Ljubljanskem gradu topovi, da tako pokajo, da se trese hiša, v kateri spim. In In ta grom topov me hoče za vsako ceno vzbuditi. Vzbuditi me hoče danes, na Telovo, na praznik, ko je zopet en dan, da jo — petošolec — malo dalje potegnem in se naužijem vsaj do osme ure sladkega jutranjega spanja. Ne boš in ne boš! In če še tako poka, ne dam se vzbuditi, nočem odpreti oči — to mi je bilo zlasti tokrat prav jasno, kadar me je kak pok kar potresel v postelji in ni dosti manj-

»Topovi razbijajo...«
»Saj jih čujem! Kaj pa je na tem, saj so vendar naši!«

»O, naši!?...«
»Pa niso sovražni?«
»Niti eden naš se dosedaj ni oglasil!«
»Ti!?« Sklonil sem se na postelji in zazijal vanj. Torej so vendar začeli, torej so že prišli do sém? Ko sem pred tremi urami legel spat, je vladal zunaj grobni mir.

»Najbolj streljajo na naš odsek...«
Strahovito je poknilo blizu hiše, skoro sem padel z roba postelje na tla, tako se je stresla.

»Hitro, hitro, hitro...« sem govoril nervozno in se v naglici napravljal.

»Jezus križani...« je zavpil pred vrati obupen ženski glas.

»Kaj pa je, kaj pa je...« sem zaklical. Tako ves zmešan sem bil: to prebujenje, to presenečenje, vest, da streljajo na naš odsek, na moje ljudi najbolj, ta obupen, v srce in mozeg segajoči klic hišne gospodinje...

»Jezus križani...« Odprla je vrata, v naročju dojenčka, ki je jokal iz vseh svojih moči, nepočesana, v naglici samo

Nosnice so ji drhte, okoli usten se je zarezala ostra, bolesta črta. Ali so to lica tiste žene, ki jih je včeraj oblila zdrava rdečica, ko mi je pripovedovala o svojem možu v Galiciji in da hoče iz ljubezni do nje in dece vstrajati na domn, pa naj pride kar hoče? Danes so upadla, blede, z zelenkastim dihom navdahnjena. Ne, ni obup, kar izraža njen obraz, popolna onemoglost je, nemoč pomagati deci; prenašlo se je zgrnilo to gorje na njo in pregrozno, da bi se umirila sama. Tako sama, tako sama na sebe navezana, mož nekje v Galiciji...

Pretresel me je prizor, da sem za hipe pozabil nase in mi je sluga — tudi ves osupel — zastoj ponujal posodo za umivanje.

»Kaj pa je...« sem zajeceljal, »pa ni...«

»Kaj naj začnem, križani Bog...?« Stopila je korak bliže in iztegnila roko, na kateri je držala dojenčka.

»... pa ni matere kaj doletelo, da ste tako zbegani?«

»Mati so šli na pašo, preden so začeli streljati. Čujte, tam gori v košenico

Z avstrijsko-laškega bojišča: Razstreljeni most pri G.

kalo, da nisem spregledal. Trdovratno sem stiskal oči in negoval misel, da je še dolgo, dolgo do časa, ko bo stopila gospodinja k postelji in me poklicala.

Nekdo je naenkrat silovito potrkal na vrata.

Stresel sem se in odprl oči.

Za božjo voljo, kje pa sem? Saj ni to moje študentovsko stanovanje v Ljubljani.

Udarilo je blizu hiše s tako močjo, da se je zazibala postelja ko zibelka.

Kje sem vendar?

Sunkoma so se vrata odprla na stežaj, sluga je planil v sobo.

Saj res, na vojni sem, ob Soči sem...

»Gospod praporščak...«

»Kaj pa je? Kak pa si...«

površno oblečena, dvoje otrok se je držalo za krilo. Dojenček je držal prstke desne roke pri ustih, z levo je krilil proti materinemu obrazu; ker ga ni mogel ujeti, je še bolj jokal; fantek in dekletce ob materinem krilu sta imela polne oči solz, vendar nista na glas jokala; krčevito sta se držala materinega krila, se stiskala k njej, skrivala glavici v njen predpasnik, pa ju zdajzndaj zopet odgrinjala in plaho pogledala na materin obraz.

Izraza na obrazu te mlade matere v tistem trenutku ne pozabim nikdar. Ali je bil obup? Ne, obup menda ni bil, ker obup bi ne vdihnil v oči, ki so ostale suhe, takih pogledov opore iskajočih, v skrbi za deco plahih in begajočih od dece do mene in od mene po vseh kotih sobe.

največ streljajo, kjer pasejo živino. O, ko bi vsaj oni bili doma...«

»Vsaka granata ne zadene, si bodo že poiskali kako zavetišče; ko preneha streljanje, pridejo domov.«

Zunaj je votlo bobnelo, vsak udar granate je rodil po dolini stoteren odmev, kakor da udarja grom v sredo doline, se tu razkrajja v pohlevnejše bobnenje, ki obišče vsak kotiček doline. Spomnil sem se svojih ljudi, naglo vrigel v pergišču vode na obraz in potegnil z oterajo po njem.

»V sosedovo hišo je zadelo, odbilo en ogel, sosedovi so bili doma... ničesar ne vem...«

»Če bi vsaka zadela, kje bi že bili mi, kajne Ivo?« sem rekel ravnodušno.

»Druga je udarila na pot pred našo hišo, šipe je pobilo, v sobo in vežo je nametalo vse polno kamenja!«

»Vidite, kako se človek vsega privadi, mene niti vzbudilo ni, dasi je tako blizu udarilo!«

»Kaj bilo i meni, da sem sama?! Ali ti... ti... ti otročički, ti črvički...« Njen glas je bil tako obupen in v srce segajoč, da sem prenehal z zavezavanjem čevljev.

»Saj ne bo tako hudo! Verjemite mi...«

»Ena je udarila v sosedovo hišo, druga na pot med sosedovo in našo, tretja bo v našo...«

»Tak pojdite vendar, kaj bi bili tako malodušni...«

»Poglejte jih...« Še en korak je stopila bliže, dojenčka je prijela z obema rokama in ga pomolila predme, sinčku in hčerki je odkrila glavici, da sta morala zreti v mene.

Nervozen sem bil do skrajnosti, skočil sem na noge in vrgel bluzo nase.

oknih so zašklepetale, ena se je ubila; udar je bil tako silen, da sem se opotekel.

»Kristus...« je jeknila gospodinja in pritisnila dojenčka k sebi.

Ko sem začutil, da se mi tla pod nogami več ne majejo, sem se ozrl na njo. Vsa prepadena je bila, oči so ji skoro malo izstopile, izza obrvi je vstajala rdečica. Gledala me je, kot da bi ji jaz edini na svetu mogel pomagati. Pogled — plah, obupen, grozen, milo proseč — me je pekel prav v mozeg. Zunaj je naraščalo bobnenje z vsakim hipom, dozdevalo se mi je, da treska najbolj na odsek, ki je bil izročen mojemu varstvu.

Prijel sem za kljuko.

»Iti moram, k svojim ljudem moram...«

Ko blisk naglo je planila k meni in me prijela za roko.

»Ostanite... nikamor ne greste... gospod... za božjo voljo... moja deca... Saj mi ni zame... moja dečica... Ostanite... Kaj naj počnem?... Marija...«

strešne sobice. Ko [je] stopil sluga iz sobice, sem se pognal v dir proti odseku, kjer so čakali moji ljudje name.

In ko sem se koncem vasi ustavil, da pogledam, kod bom varneje pretekel neporasteno košenico, sem začul iz vasi pretresljiv ženski jok.

Mislím, da je bila moja gospodinja...

Brez pomisleka sem udaril po najkrajši poti v določeni odsek.

Dolgčas.

Jože Plot.

Na binkoštno nedeljo so se odpravili poštni svetnik Filip Kern, njegova žena in ovdovela hči na izlet k jezeru.

Filip Kern, v uradu osivel mož, imejitelj vojnega križca za tretjerazredne civilne zasluge, more često z veseljem misliti na to, da njegovo ime in njegov delokrog nikakor nista tako malopomembna, kakor

Italijansko topništvo bombardira (12. maja t. l.) goro Kuk v kraškem ozemlju.

»Ti dve granati sta nevede in nehote zašli v vas! Kak dobiček pa naj imajo, če bi vas tolkli? Vse so namenjene nam, zato ste lahko brez skrbi...«

»Brez skrbi...« je vzdihnila skoro pikro, razočarana pritegnila dojenčka k prsim in dovolila, da sta si večja dva zakrila glavici z njenim predpasnikom. »Brez skrbi... brez skrbi...« je ponovila kot zgubljena in sama zase.

Bolelo me je, da ji nisem mogel reči ni ene tolažilne, tešilne besedice. Molčal sem in zapenjal bluzo.

Tedaj je udarilo čisto blizu hiše, tla so se nam zagugala pod nogami, šipe na

»V klet pojdite, tam boste še najbolj na varnem! Jaz moram k svojim ljudem!« In iztrgal sem svojo desnico in odprl vrata.

Zastavila jih je z nogo.

»Ostanite... svetujte!... Ne, v klet ne grem... Udari v hišo in nas podsuje... to moja dečica podsuje...«

»Drugega sveta ne znam... Bog naj vas varuje...« Hitro sem smuknil skozi vrata, preskočil po par stopnic, šele na vežnih vratih obstal in se ozrl.

Obupen krik mi je udaril na uho, nje nisem videl. Pri srcu me je stisnilo, vendar nisem počakal, da bi stopila iz pod-

bi kdo menil na prvi pogled. Priča njegove veljave so vsekakor čezmerno vljudni odgovori s strani njegovih višjih in nič manj važna svedočba so tudi vsa tista laskava pripoznanja njemu enakih in nižje stoječih uradnikov; da, poslednji ga obiščejo celo na stanovanju in gospod svetnik bi se gotovo nevoljil nad njih malenkostnimi izgovori, ko bi se ne končevali z vdanostnimi poklici pred njegovo vzorno osebo in z ljubeznivo reverenco napram milostivima gospema. Zato sme še z večjim veseljem in ponosom misliti tudi na to, da je po njegovih lastnih zaslugah in z njim vred postala imenitna i njegova družina:

ženo je poročil kot hčer vpokojenega poštnega oficijala; njegov zet, ki je po njem ovdovela Olga, je bil kratkoviden, nerazumen mož, ki ni znal napredovati v službi, niti prikupljivo uradovati in mu je on sam, ščiteč ga s svojim vplivom, preskrbel dokaj udobno mesto poštarja na deželi, in očitvidno le radi njega se je zgodilo, da se je mladi, že slavni zdravnik Sušan zagledal v njegovo mlajšo hčer Zoro... Tako sklepa gospod svetnik z upravičenim zadovoljstvom: »Kaj bi pomenili ti ljudje pred svetom, ko bi jim ne stal jaz s svojo pomočjo ob strani?« Filip Kern se pač zaveda, da je v sladkajočih se uradnikih precej lizunstva, pretiranosti in hinavstva, ter gleda nanje z

Italijanski kralj Vittorio I. v tridentskih sprednjih postojankah.

nekoliko nezaupnim posmehom; toda resnica ostane resnica, in če ne dokazujejo njih klečeplazne besede nič drugega, leži v njih baš pripoznanje, kako mnogi so odvisni od njega, kako važna in torej potrebna oseba je on na svetu. In vendar je sin tovarniškega delavca! Njegov oče je znal komaj brati, le ob nedeljah je včasih slovkoval dnevne novice iz časopisa. Pogosto je karal sina: »Kaj boš kot pisac gulil pamet in obleko, v tovarno stopi!« Kar je dosegel sin, je dosegel vse sam! Gospod svetnik še nikdar ni rekel, da življenje ni lepo; če bi ga kdo vprašal, kako so ga izučile izkušnje, ali je življenje vredno življenja, bi se mu baš spričo navedenih vzrokov zdelo tako vpraševanje zelo neumno in smešno, znak brezdelja, lenobe, ničvrednosti. Delaj, glej, da boš tako ali tako povišan nad druge, in življenje je lepo, zadovoljujoče in ga je vredno živeti. Zakaj? Niti zmislil se ne boš, o tem in sličnih malenkostih nadlegovati svojo pamet.

Doktor Sušan, ki se je zagledal v Zoro, se je z njo že tudi zaročil. Na binkoštno nedeljo dopoldne je šla Zora vezat birmo ženinovi sestrici Stanki. Sušanova mati, vdova po gimnazijskem profesorju, ima vilo nad jezerom. Postrežljiva, ljubezniva gospa je pripravila dragoceno kosilo in povabila botrico k sebi. Po obedu je odhitela mlada trojica, Stanka, Zora in doktor, čolnarit na vodo. Svetnikovi so sporočili bodoči tašči, da pridejo ob dveh popoldne k njej na obisk.

»Nebeški dan!« se je radostil Filip Kern. »Tudi mi ga moramo biti deležni!« Običajno ne zapušča rad mesta, niti na praznike. Draga mu je urica po obedu, ki jo presedi v kavarni in mu pomiri živce, da so vsi voljni in pripravljeni za spanje. Ljub mu je tudi kratek večerni izprehod, kadar se pomenkujeta z znancem o službi, povišanjih, odlikovanjih in mnogočem zanimivem, počasi, dostojanstveno se prestopajoč po mestnem drevoredu, odzdravljajoč na vsak tretji korak; ko se bliža domu, je zadovoljstvo v srcu in slast ob misli na večerjo in postelj. Daljši izleti se mu redko zde udobni ali umestni. A danes je že jutraj, ko je odhajal v urad, vzklikal o nebeškolepem dnevu in vlekla ga je silna želja ven iz mesta. Včeraj ga je blagovolil razveseliti z zaupnim posetom dvorni svetnik N., preteklo noč je prespal izredno lepo; razentega se mu je zdel današnji dan vsled Zorinega botrinstva nekak domači praznik, ki si ga je treba zapomniti s kakovo zabavno izpremembo. Nestrpno je čakal, da sta soproga in Olga uredili svojo toaletto. Šele ob treh so se odpeljali s cestno železnico proti jezeru. Pol ure nato so krenili peš do Sušanove vile. A tudi gospe ni bilo več doma in dekla je povedala, da je gospa, misleč, da so svetnikovi zadržani, odšla s sestrično v mesto.

»To imate ženske s svojim napravljanjem!« se je ujezil Filip, ki ga ni malo užalila zamuda. »Kaj čemo zdaj s svojim izletom?« Gospodu svetniku je predvsem ležeče na spodobnem pomenku. Koliko bi imel danes govoriti! In gospa Sušanova je distingvirana, kratkočasna oseba, ki tako rada poslušaja njegove razlage. Z njo se je možno razgovarjati o službi, javnih zadevah in sploh o vseh tistih važnih rečeh, ki zanimajo le razsodne, odrastle ljudi. Svetnik je bil za vsak slučaj vteknil v žep tudi šatuljo z vojnim križcem, ki ga Sušanova gospa še ni videla. Komu naj zdaj pokaže svoje odlikovanje? Žalosten je uvidel, da bo treba pri današnji izpremembi pogrešati zabavnost. Žena in hčeri niso prave družabnice. Če jim jame praviti o svojem delu, dokazujejo za čudo površno umevanje in skušajo obrniti pogovor na poulično vsakdanjost. Ko mu je bil podeljen vojni križec za civilne zasluge, so samo dejale: »Čestitamo, torej se ti je vendar izpolnila želja!« In ne da bi vsaj rekly: »Kako si srečen, kako si tudi nas počastil in osrečil!« Ali vsaj približno tako kaj prazničnega, par izbranih besed. Pač pa ga je Zora, medtem ko se je trudil oceniti jim pomen in vrednost tako visokega odlikovanja, prekinila s prošnjo: »Kajne, papaček, zdaj mi boš kupil rjave šolne?« Pojdi se solit, papaček tudi šolnov ne bo kupoval, če ne veš spoštovati njegovega dostojanstva! Popolnoma tuja oseba je takrat prihitela k njemu ter mu zatrjevala: »Gospod svetnik, vsi smo že davno mislili na to in pričakovali, kdaj Vas doleti cesarska odlika. Koliko ste že storili za javni dobrobit! Povsod ste zraven, o času vojnih posojil ste desna roka države, zanimate se za mesto in za vsakogar posebe. Kako bi želeli mi meščani, da bi gospod svetnik vstopil enkrat tudi v občinski zastop in se potegnul za naše koristi, ker Vaša beseda, gospod svetnik, zaleže, o, vsak ve, da resnično zaleže! Poglavitna reč na svetu je namreč vpliv, veljava in, gospod svetnik, — to je splošno mnenje — Vi, gospod svetnik, ste delaven, nesebičen, požrtvovalen, vztrajen, skratka: zares ugleden in zato vpliven mož. O, celo mesto to priznava, verjemite mi, gospod svetnik! Prav, da ve tudi cesar. Nič

bi me ne moglo v višji meri razveseliti, kakor da sem čula to novico. Kakor rečeno, saj smo vsi le pričakovali, da se to zgodi, dasi niste Vi sami, gospod svetnik, črhnil nikomur niti besede. O, saj je znano, vzornik ne trobi v reklamni rog! Zdaj, ko so Vas pohvalili z najvišjega mesta, samo to rečem: če je kdo zaslužil, ste zaslužili Vi, gospod svetnik, — in še kaj drugega, še več!« je pristavila, pomembno šepetajoč. Prizor je bil naravnost genljiv! In dotična gospa se ni mogla ločiti od gospoda svetnika, boječ se, da še ni dovolj primerno izrazila svojih čestitk. Ko se je par dni potem obrnila nanj v neki skoro brezupni zasebni zadevi, kako radevolje si je vse prizadejal in ji ustregel, da je dobil njen sin mesto poštnega ekspedijenta! — In razni uradniki s slovesnimi, obzirnimi nastopi, z obširnimi, pristrčnimi voščili! Tako je: vsi so pričakovali in so se zanimali zanj, a družina, domači ljudje, ki jim je bil edinim in nešteto krat namigaval o svoji odliki, ne pojmujejo njegove časti ter jo smatrajo za malenkost! Sicer pa — to prepričanje je Filipu Kernu v veliko tolažbo in bodrilo — večina znamenitih mož ne najde umevanja ravno pri tistih, ki bi jim morali biti najbližji, najhvaležnejši. Dasi se ga je pri teh razmerah lotila že večkrat dolgotrajna trpkost, je vendar vobče samozadovoljen človek, ki mnogo upa in marsikaj doseže. Priden je uslužljiv in prikupen, postal je zbog teh svojstev ugledna oseba — ali je potlej pametno, vdajati se malodušju?

Ker torej v družini ne najde potrebnega poživila, je le toliko vezan nanjo, kolikor je nujno pri človeku, ki ceni tudi

Cesar Karel I. in Hötzendorf opazujeta potek bojev na soškem bojišču.

neovirano tekočo, udobno privatnost, in kolikor zahteva bojazen pred opravljenim svetom, njegov nedotakljivi ugled. Nihče še ni rekel, da ne skrbi zadoštno za svojce. Tudi se vestno briga za to, da ne nastane med njimi kaka očitna razprtija ali sploh kaj takega, kar bi si utegnulo navzeti sumljiv videz pred svetom. Ogiba se slehernega nevarnega dogodka, ki bi vzbudil pozornost in hudobijo v nepoklicanih očeh. Vsled tega na primer tudi ne pozablja dajati bližnjikom vzgled neoskru-

njene, iskrene domačnosti: neredko ga je videti v družbi žene ali hčere na uici, pri koncertu itd., dobrodušnega, mirno ljubečega moža in očeta. Ko je šla danes dopoldne Zora vezat birmo, je stal Kern pred stolnico, razložil približno sto znanecem in neznancem, da Zora, njegova hči, botruje, ter je pri tem večkrat opomnil na ogromne stroške, ki jih imajo botri, oziroma njihovi starši; (v resnici je bila Sušanova gospa pravočasno poslala Zori vse birmanske darove za Stanko).

Za popoldne je napravil svetnik izjemen, naravnost sijajen načrt. Ob dveh naj bi se sešli pri tašči. Krož vile se razprostira senčnat vrt, blagodejno opajajoč s svežim gozdnim zrakom in močnim duhom izbranih cvetic. Kako prijetno bi bilo sedeti na verandi ali pa v vrtni lopi pri čašici vina, kramljati, debatirati in pojasnjevati Sušanovi gospe, ki je tako odlična in razumna! Proti večeru bi se vrnili izletniki z jezera, Zora, Stanka in doktor.

Mladi doktor ni napačen človek, zabaven, inteligenten kakor mati, in svetnik ga rad gleda v svoji družbi. Podali bi se skupno na promenado, paroma, Zora in doktor, Olga in njegova žena, potem on ob strani gospe Sušan. Kar samo bi se mu smehljalo! In mimoidoči bi se široko odkrivali: »Klanjam se, gospod svetnik!« — Ah, da! Toda zdaj?

Filip Kern je bil sila nevoljen. Stopili so na Večno pot, ki pelje podolž ob jezeru, vijoč se skoz senco negovanih topol in jelš, med nasadi bezga in neštevilnih lipovk. Nikomur se ni prav ljubilo govoriti. Kadar je kdo prihajal nasproti, je svetnik začel zelo umerjeno, zlogoma: »Reči moram, da, da...« Ali pa: »Pri vsem tem se mi vrinja misel, da, da...« in klavrno zamišljen prenehal čez par hipov. Dospeli so do razgleda, kjer je bil napravljen kratek pomol v jezero. Tam ni bilo nikogar in nove klopi so prijazno vabile izpod košatih kostanjev.

»Jaz sem že trudna,« je menila soproga.

»Obstanimo!« je velel Kern in se naslonil ob ograjni drog.

»Krasen dan, al, kako krasen dan!« je vzdihnila Olga in poskočila k razgledu. Pa tudi Kern se je nekoliko oživljen zazrl po jezerski gladini.

Nedelja je bila solčna, prijetno topla, z vode je dihal vedno svež veter, šireč pljuča in vzmahujoč misel.

Mehka pomladna luč, ki jo je lomila jezerska gladina, je tako nepokojno valovala v ozračju, da so se zbirali zeleni, s smrečjem odeti bregovi, da je vsa narava enačila brezskrbnemu in nedolžnemu smehu, da je na bližnjih in daljnih obrazih utripala življenja polna volja. Nešteto čolnov je sunkoma, lagodno gladko drselo po vodi, in videti je bilo,

Napeljava telefonske žice do najsrednejše bojne črte. Telefon je za sedanje vojne neobhodno potrebna naprava, posebno kjer pride v poštev razsežnost bojne črte.

Ognjemet naših čet. Slika razločno predocuje, kako silno in uničujoče je to bojno sredstvo, ki se ga poslužuje »moderna« vojna, da z gorljivo tekočino prežene sovražnika iz njegovih preutrajšenih postojank.

kako so bleščeče se, kristalne kaplje padale od mokrih vésel. Rdeči solnčniki, bele obleke, ogorele roke z zavihano srajco, živahne kretnje — vse je dajalo dnevu pestro, živo barvo, vtis nemudnosti, lahkokrile mladosti. — Po sredini jezera jo je gibko rezal parnik Neptun, ki je danes otvoril sezono; vsa njegova pot je bila razločno označena z elastičnimi, progastimi oblaki, ki so brzeli iz svetlega, pološčenega kamina in neraztrgani obviseli v zraku. Mimo teh prog so krožile lastavice, vzprhutavale in obstajale nad oblaki, kakor da bi nameravale sestiti nanje. Od vseh strani so udarjali na uho veseli glasovi, petje, vrisk izletnikov-vešlačev. In spodaj na obrežnemrodu je poskakovalo tisoč valčkov, pljusvalo ob sluzastem kamenju in pošumevalo z drobnim peskom; ko so se naigrali, so se vsekrižem v strinjajočih se, gubastih črtah izgubili nazaj v nepreglednost.

Kdor opazuje na odprtem razgledu tako življenje, se mu dozdeva še vse lepše in bolj hrepenenja vredno, kot je v resnici. Možno mu je objeti s pogledom prostrano osnovo slike, ki je pred njim razprostrta; kar vidi, se mu zdi združeno v smotrno celoto, zedinjeno v ljubeznivo harmonijo; in ker vidi vse bolj oddaleč, slutiti za sleherno posameznostjo gorak

usta, a še ni mogla reči besede. Kern se je zbral in tresoč se nadaljeval:

»Da, vem, da kmalu umrjem! Zato poslušajta! Če je človek dolgo živel, — zakaj danes se mi zdi, da sem že neprimerno dolgo živel, — če je mnogo delal in dosegel in če pride koncem koncev ura, ko se je treba vpraševati: Česa ti še manjka? . . . Verujta mi, težko je o tem govoriti. Še težje je namreč presoditi, kaj pravzaprav manjka . . . Nikdar se nisem pritoževal, da mi je dolgčas v življenju, večina mojih dni je prenapolnjena z delom in opravki, s skrbmi in zadovoljstvom. A če pomislim, da je smrt blizu, je srce prazno in brez tolažbe . . . Ali so res vsa leta, ki sem jih preživel, prazna in brez tolažbe? Nekaj mi manjka — toda kaj je pogrešeno! Ali sem sploh kaj pregrešil? Nič mi ni tako zoprno in sovražno na svetu kakor dolgčas, strah pred praznoto, očitek nedelavnosti . . . A bogvezakaj, danes moram misliti na to in se mi zdi čisto naravno, da umrem jutri, pojutrišnjem, umrem skrušen od dolgočasnja, kot nesrečnik . . .«

»Filip, čemu si tako žalosten?« ga je prekinila žena z nenavadnim sočutjem. Olga si je grizla ustne in mečkala s prsti popek vrtnice. Kern se je zavedel in v zadregi pomislil: »Res, čemu

ograjajo zmečkano rožo. »Samo pri nas, samo pri nas . . .«

Kernu se je zdelo, kakor da ga je kdo udaril na glavo, in v srcu je začutil usmiljenje do vseh, do Olge, žene in sebe. Objel bi ju in prosil oduščanja, samo da bi odleglo! Kaj naj bi mu odpustili? In ponavljal si je vprašanja: »Ali nista kakor dve tujki pred menoj? Hči je ovdovela in žena je zapuščenjša od vdove . . . Ali je ljubezen tisto, kar mi manjka? Kako da sem se sploh kdaj oženil? Koga ljubim na svetu? Ali je odtod tista praznina, ki se hoče razgrniti čez moje življenje? Saj skrbim zanju, saj ju ljubim, vem, da ju ljubim, saj ju moram ljubiti . . .«

Zapiral je vekni in se ni ganil. Oči so postale suhe in puščoba, praznost je stiskala srce.

»Kakor dve tujki sta pred menoj!«

Pod pomolom so pljuskala vesla, prikazal se je čoln s smejočim se zaljubljenim parom in pristal v bližnjem vrbovem grmovju. »Ti boš veslal, jaz bom pletla venček,« je čula Olga od čolna sem, kjer je rdečeličen, zdrav fant lomil vrbove mladike.

»Odločila sem se, da pojdem jeseni v samostan . . .« je zdajci izpregovorila Olga. Olga je stara 26 let, že dve leti je vdova in poučuje v mestu kot učiteljica na ljudski šoli.

Starša se nista začudila.

»Le, če te veseli!« je dejala mati. »Še jaz bi šla! V samostanu na vse pozabiš in dolgčasa ne bo, tam je čisto drug svet, ves drug svet, mir, sreča, polnost življenja . . .«

Kern je hotel vprašati, zakaj, a je samo menil: »Tudi jaz ti ne bom branil.«

Mimo so prihajali okoličani, ki so se vračali iz mesta od popoldanske božje službe. »Kako grdo se drže ti ljudje!« je nekdo mimogrede pokazal nanje.

Kern je sklenil cditi v svojo pisarno. Ko je vstajal, je zadel ob šatuljo v žepu. Domislil se je, kolikokrat je naročeval ženi, naj ne pozabi pripeti mu križec na prsi, kadar bo ležal na mrtvaškem odru . . .

»Vedve lahko počakata tukaj, da se snidete s Sušanovimi. Jaz moram v urad, moram . . . Prosim vaju, ostanita tukaj, hočem iti sam, moram in mudi se mi!«

In je sam, prečudno truden in pobit, odhitel k postajališču cestne železnice: »Vendar bom umrl prekmalu,« je premišljeval med potom. »Kako zgodnja bo moja smrt — kljub vsemu . . . Nikoli več ne pojdem k jezeru, v to solnčno pomlad, nikoli več . . . Čemu bi jih motil? Ženka, Olga, Zora, vsi ljudje, kar vas je žalostnih na svetu, bodite veseli, veseli! Jaz ne spadam v ta lepi božji dan . . .« Komaj, da se je zmenil za okolico, ljudi okrog sebe. Iz nekega restavranta ga je hrupoma vabil pijani davčni upravitelj Frlutnik, njegov nekdanji sošolec.

»Gospod svetnik, prijateljček zlati!«

Kern ga je slednjič opazil, odvrnil pozdrav in naglo stopil v železniški voz. V mestu nekje bi imel srečati Sušanovo gospo, ki je prihajala od njegovega stanovanja, in se ji je oddaleč izognil.

Ko je prišel v svoj uradni kabinet, so bila okna zaprta in premrežena s pajčevinastim dimom cigar, ki jih je popušil včeraj po posetu dvornega svetnika. Kern se je zdrznil v dušechi tesnobi, pred neskončno puščobo, ki ga danes zasleduje na slednji korak . . .

»Kako sem star, zoprno star!« je vzdihnil in misli so se mu zvrtele, ko je odpiral službeno knjigo. —

Poslovanje krušne komisije, kakršne je uvedla nova ruska vlada.

utrip, čuti ob vsakem gibu, ob vsakem zvoku, ob vsaki barvi, ob vsaki izpremambi in izrazu, ki ga mora vzprejeti njegova duša, sladkost, hrepenenje, bolest . . .

»Da bi bili vsaj vstopili na parnik!« je menil Kern, se z opletajočim korakom prestopil po pomolu in prisedel k ženi. Polotil se ga je nemir in oči so se mu vlažile. Poklical je tudi Olgo, naj poslušaj, in izpregovoril s čuvstvenimi naglasi:

»Menda vama bom danes prvič o tem govoril. Glejta, jaz sem star in ko zdajle premišlujem na tem kraju, se mi zdi, da sem zadnjikrat tukaj in nikoli več, razumeta, nikoli več . . . Prepričan sem, da bom kmalu umrl . . .«

Kern je nehote prenehal ter mrko, s solzo v očeh pogledal ženo in hčer. Obe sta skoro plašno poslušali in strmeč zrlji v tla. Olga je snela iz las rumeno vrtnico in jo vrtela med prsti. Žena je odprla

blebečem vse to? Ali sploh kdo pripoveduje o tako grenkih rečeh? In ali nista žena in Olga kakor dve tujki pred menoj?«

Soproga je govorila z jokavim, mračnim glasom.

»Ne bom rekla, da se vse to ne utegne zgoditi. Utegnem umreti jaz, utegneš umreti ti, že jutri ali prav kmalu. Koliko ljudi zaloti nepričakovana smrt! Kako bomo umirali, to ve sam Bog . . . Meni je istotako hudo pri srcu. Da bi vedel, Filip! Danes se mi zdiš povsem drugačen, čisto drug in zdaj tako odkritosrčen . . . Zakaj se nismo o tem še nikdar pomenili! Veš, pravzaprav mi je zmerom dolgčas, grozno dolgčas že leta in leta . . .« Kakor da se je ustrašila lastne besede, se je sključila v svoji črni jopi in nehote utihnila.

»Zakaj je pri nas taka beda?!« je razburjeno zaihtela Olga in vrgla čez

Po svetu.

Državni zbor.

Odkar so zopet začeli z državnim zborom, se čuti, kakor da bi bilo vsem odleglo, kakor da se je umaknila težka mora, ki nas je tlačila. Ljudje smejo zopet živeti, kakor človeku gre, smejo govoriti, kakor mislijo, smejo tudi svojo sodbo povedati o dogodkih našega javnega življenja. — V državnem zboru so poslanci odkrito povedali, koliko napak so storile razne naše vlade med vojsko, sklenili so tudi mnogo stvari, ki so koristne za državo in državljanje.

Važen za nas je posebno zakon glede izgnancev, ali kakor jih listi napačno imenujejo, beguncev. Dosedaj naši pregnanci niso imeli nobene pravice zahtevati po postavi, kako naj se zanje skrbi. Vse kar so dobili, so bile podpore iz milosti, sicer pa so bili popolnoma brezpravni. Sedaj je državni zbor sklenil postaviti, ki zagotavlja pregnancem vsaj vse najpotrebnejše, da morejo sploh živeti kakor ljudje. Poročevalec o tej postavi je bil poslanec dr. Krek, ki je tudi pri tej priliki, kakor že prej posebno kot načelnik Gospodarske zveze, pokazal veliko srca za nesrečne pregnance. — Ako bo država zmogla po vojski tudi podporo, da ž njo ti zopet vstavijo svoje domove in svoja gospodarstva, potem bo storila svojo dolžnost in omogočila zopet stotisočem redno delavno

življenje. In tega trenutka težke čakamo, ker se ne da popisati, s kakim hrepenenjem se izgnanci ozirajo iz daljave v duhu na svoj dom, na svoje domače trate, gozde in vinograda, in kako nestrpnost čakajo trenutka, ko se bo reklo: Pregnanci domu!

Preosnova Avstrije.

V državnem zboru so veliko govorili, da treba zastarelo ustavo v naši državi temeljito pregledati in zboljšati, ako naj Avstrija še naprej živi in se krepko in mogočno razvija, kar mi Slovenci vedno želimo. — Ti razgovori sicer nimajo pokazati še nobenih dejanjskih uspehov, vendar je prepričanje samo, da treba državo preurediti, vsem narodom dati enake pravice in ne samo na papirju zapisane, ampak tudi v dejanju izvršene, že velik napredek, ki nam kaže, da se marsikaj važnega gotovo sklene glede zboljšanja naše ustave. Posebno prihaja na vrh misel, da se mora nenemškimi narodom dati toliko svobode

K 200letnici rojstva cesarice Marije Terezije.

Marija Terezija pred ogrskim državnim zborom.

in narodne samostojnosti, kakor jo imajo Nemci. In kar je treba tudi poudariti: razsodni Nemci sami vidijo, da treba glede tega res kaj odločilnega storiti, sicer v Avstriji nikamor ne pridemo iz teh vednih prepričev med narodi. — Zato so sklenili poslanci v državnem zboru, da se osnuje poseben ustavni odsek, ki naj se peča s to za obstoj naše države prevažno zadevo. Gre tu v prvi vrsti za pravice Čehov in Slovencev. Posebno zamotane so razmere na Češkem, kjer se Čehi svojega državnega prava drže, Nemci na Češkem pa ga ne priznajo. Zato se Čehi še niso odločili, če se bodo udeležili sej ustavnega odseka. Važno je, kako se Čehi odločijo, ker če oni rečejo, da ne pridejo v ustavni odsek, tedaj se ta zadeva ne more re-

šiti v državnem zboru. Želeti bi bilo, da se med Čehi in Nemci najde most, po katerem bi se zblížali ter si ustvarili tako razmerje, da bi mogli v narodnem miru živeti sosed s sosedom v tekmovanju za skupno dobro.

Poslanec dr. Krek je v ustavnem odseku poudarjal, da nam je med vojsko največ škodoval dualizem, neodvisnost Mažarov. Prav posebno to čutimo glede preživljanja; ako bi bila država enotna, bi oddaleč ne bilo toliko stiske zaradi preživljanja, kakor jo sedaj čutimo, ker hodijo Mažari svoja pota. —

Avstrija naj postane zvezna država. Posamezni avstrijski narodi naj dobijo svojo samostojnost, združijo naj se v državni zvezi, kakor na Nemškem, sicer čakajo Avstrijo velike nevarnosti.

Dogodki na Nemškem.

Nemčija je dobila novega kanclerja dr. Mihaelisa, ki pa je v svojem prvem govoru v vsakem oziru nastopil pot svojega prednika. Dejal je, da Nemčija ne bo še enkrat ponujala miru sovražnikom. Ima trdno upanje, da ententa Nemčije ne bo izstradala in da bodo podmorski čolni storili svojo dolžnost, ne bodo sicer napravili vojski konec danes ali jutri, gotovo pa dosežejo ob svojem času časten mir. — Iz teh besed je razvidno, da ni pričakovati miru še tako kmalu in da bodo morali tudi naši sovražniki biti bolj spravljivi, kakor se sedaj kažejo. Tako je tudi naš zunanji minister Černin v pozdravu na novega nemškega kanclerja dejal: Vedno pripravljeni na časten mir, vojskovali se bomo tako dolgo, da ga dosežemo. Pričakovati je, da se sovražniki unesejo na obeh straneh in da do zime

pridejo do spoznanja: Brez pomena je nadaljnje prelivanje krvi in stradanje vseh posod, treba, da strasti prenehajo, da zopet zavladava trezen razum in prepričanje, da tudi za naše čase in ljudi veljajo božje zapovedi, ki se ne smejo nikdar nekaznovano kršiti.

Vojska.

Z bojišč je najvažnejše poročilo od ruske meje, kjer so pri Stanislavu Rusi precej napredovali, a so jih naši pri Kalušu zopet vrgli nazaj čez reko Lomnico. Kakor se vidi, bo ruska armada pripravljena in močna dovolj, da brani svoje zasedene meje, da bi pa napadala in si pridobivala novega ozemlja, zato pa ruski vojak ni, ker ve, da je njegova država dovolj velika že sedaj in ne potrebuje nove zemlje. Sploh pa se zopet v hujši meri ponavljajo nemiri na Ruskem in v takih okoliščinah je težko z armado uspešno prodirati, tem manj, ker večinoma le angleški višji častniki poveljujejo ruskim četam, Angleži pa pri ruskem narodu niso priljubljeni.

Domače stvari.

(Vkuhanje sadja.)

Sadje na vinu je krepčilo za bolnike, ki je zdaj že premalo znano. Napravi se lahko iz vsake vrste sadu, jagod in dinj, posebno dobre so breskve in maline. Vino mora biti dobro, samorodno. Za vse vrste sadu prija belo vino, za bolj sladke sad vzameš lahko rdečega. Ako ni vino sladkobno, je treba več sladkorja. Prav pripravna so močna sadna vina, posebno borovničar, vino iz malin ali iz črnega grozdja. Vino mora biti čisto in dobro prekipelo.

Sad se pripravi: Jabolka, hruške in kutine je treba olupiti in sneti pečke. Tako se olupijo tudi debele češplje. Breskve in marelice razkolji. Da ne popoka sad, ga prebodi večkrat s klinčkom, deni ga v globoko porcelanasto skledo in kuhaj par minut na soparu. Nato odlij sok v porcelanasto skledo in pokrij s steklom, sad pa daj shladiti in suši ga počasi, da ovane, 2 do 3 ure pri 25 do 30 stopinjah C. Tačas pripravi presejanega sladkorja in segrej vino toliko, da ne vzdrži prst, segrej tudi sadni sok; če je pre-gost, prilij žlico ruma ali konjaka.

Vsak kos sadja namoči v soku in povaljaj v sladkorju in naloži v steklenke, nalij vročega vina, malo manj kakor do grla, zaveži s pergamentom in postavi v lonec na sopar. Segreti se sme samo toliko, da jame voda vreti, potem vzemi vun. Sopar je na-

pihnil popir; ko se shladi, upade popir in naredi se v sredi kakor jamica. Na tej jamici se pozna, če se ne kvari konserva; ako se dviguje in napihuje popir, se hoče konserva skisati. V takem slučaju preveži in prekuhaj na soparu. — Po dveh mesecih je konserva gotova in se ne pokvari več tako rada, je pa le dobro, da namažeš pergament z beljakom in ga pokriješ s svilenim popirjem. Se drži zelo dobro in je izbornega okusa.

Iz našega časa. „Mama, natakar mi je prinesel pomazan krožnik.“ — „Otrok, tiho, da ne sliši; ne več — to je juha!“

Otrokom in starim ljudem dajaj po par žlic na dan. Sladkorja je treba na sladko sadje po 80 do 100 gramov na kilogram, na kislno sadje po 120 do 150. Kar ostane, ko je bil povaljan sad v prahu, se strese še navrh, ni pa neobhodno potrebno in tedaj gre še manj sladkorja.

Na Francoskem in na Ruskem je priljubljena sadna konserva z žganjem, ki je baje tudi zdravilo za želodec. Lepo zrelo sadje nalože v posodo, nalijejo žganja in pustijo 8 do 10 dni na toplem, potem zamazajo dobro in sbranjajo na hladnem. Napravi se tudi s sladkorjem, podobno kakor vinska.

Kožne bolezni in rdeča luč. Naši stari so poznali vpliv barv na bolezni. Živo rdeče odeje, začinjala in obleke niso nosili in imeli kar samo zaradi barve, ampak zato, ker so poznali s prirojenim čutom vpliv barve. Kdor je obolel na kozah, na šenu, je dobil rdečo odejo, rdečo obvezo, okna so zažgnili, da je prišla na bolnika rdeča luč. Zdaj ko so prišla rdeča začinjala skoraj iz navade, opozarja danski profesor Finsen na zdravilno moč rdeče luči in po svetu gre glas, da je opozoril on prvi na to dejstvo. Finsen je spoznal,

da ne ostane spomina koz na koži, če so okna zažgnjena z rdečim blagom. Lepo se odlučijo tudi dobrne in robad. Sploh je rdeča luč dobra za vse gnojivke, ker vpliva pomirjevalno na kri in bolečine. Finsen je delal poizkuse z električno lučjo v rdečem steklu, kakor se rabi navadno. Luč ne sme viseti preblizu, meter, dva razdalje je pravilno pri navadni svetlobi. Kjer nimajo rdečih električnih hruščic, se ovije lahko hruščica z rdečo tenčico. Tudi pobarva se lahko luč z mešanico 100 delov caponlaka, 20 delov eterja, 20 delov asfaltne smole, ki se pobarva rdeče z rubinovim rdečilom. Kdor ima ture na obrazu, naj se pokriva z rdečo ruto.

Stare bolečine se povrnejo zopet, kakor hitro postane vreme vlažnejše in hladnejše. Naše mišice in žilci so zelo občutni za mraz in vlago. Radi tega moramo imeti za naglo odstranjenje teh ponavljajočih se bolečin vedno v hiši Fellerjev blagodejni rastlinski esenčni fluid z zn. »Elza-fluid«. Isti učinkuje hitro, bolečine lajšajoče, odpravi povzročitelje bolečin in razkroj dražive bolečin vsled svojega učinkujočega dovajanja krvi. Te blagodejne lastnosti »Elza-fluida« potrdjuje čez 100.000 zahvalnic, kakor tudi mnogoštevilni zdravniki. Nobeno drugo bolečine lajšajoče sredstvo ne more enakih uspehov zaznamovati. Zato se naroči pristen »Elza-fluid« pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). — 12 steklenic stane na vse strani franko le 7 kron 32 vinarjev; 24 steklenic franko samo 12 K 38 vin. Obenem se lahko naroči Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbarske kroglice z zn. »Elza-kroglice«, 6 škatlic franko za 5 kron 57 v. Te kroglice imajo to prednost, da so popolnoma neškodljive in zelo priljubljene pri drugače zelo občutljivih osebah, vzbujujo tek, ojačujejo želodec in ne učinkujejo drastično. Olajševalec bolečin je Fellerjev »Elza-mentolov črtnik« zoper migreno v kartonih po 1 K 40 v. Velikega pomena pri glavobolu in zobobolu itd. (ss)

Kdor svojih kurjih oces ne odpravi, napravi si vsako pot za trpljenje in slabi z bolečino tudi vse truplo.

Odprava kurjih oces brez bolečin

je za vsakega prizadetega res blagodejna. Ne more se dovolj nujno svariti pred rezanjem kurjih oces. Lahko se pregloboko vreže, ne da se to opazi, na nogo pride vedno prah in umazanost, ta vsili v rano in nešteto s smrtjo končanah zastrupljenj krvi je tako nastalo. Kurja očesa se dajo brez noža lahko, sigurno in hitro odpraviti s Fellerjevim turistovskim obližem z znakom »Elza« (obliž zoper kurja očesa, cena 1 krono, v škatlah 2 kroni) ali s Fellerjevo turistovsko tinkturo z znakom »Elza« (tekoča tinktura zoper kurja očesa, cena 2 kroni). Zavojnina in poštnina stane 2 kroni 30 vin. več. Tisočero turistov, orožnikov, pismonoš, vojakov, kmetovalcev in dam, ki nosijo ozke čevlje, kakor tudi vseh, ki so je rabili, priporoča to sredstvo kot najhitreje in sigurno učinkujoče za radikalno odpravo kurjih oces. Medtem ko večina sredstev zoper kurja očesa, tako tudi rezanje, piljenje itd. samo zgornji del kurjih oces odpravi, jedro pa pusti, tako da kurja očesa hitro zopet narastejo, odpravita preje imenovana preparata kurja očesa temeljito z jedrom. Naroči se oba preparata, kakor tudi prašek zoper pot in potenje nog (cena 1 krona, pri E. V. Feller, lekarnar, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatsko).

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, vlišnjevec. Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča, namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 1? — franko po povzetju. Naslov za naročila: JAN GROSLICH, droger, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Framydol
je sredstvo za pomlanje las, ki rdeče, svele in sive lase in brado trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2-70.

Rydyol
je rožnata voda, ki živo pobarva blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2-45 (za povzetje 55 vin.) JAN GROSLICH, drogerija, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Dijamanti za rezanje stekla za steklarje in domačo rabo.

Št. 1, za rezanje oten-skih stekel . . . K 3-50
Št. 2, za rezanje navadnega stekla . . . K 5-30
Št. 3, za vse vrste brušen stekla . . . K 8-10
Št. 4, za močno brušeno steklo, neobdelano, in za zrcala . . . K 11-70

(Povzetje 55 vin.) — Za resno in solidno blago se jamči.
JAN GROSLICH, drogerija, Engel, Brno št. 365 (Moravsko).

500 K v zlatu — če krema Groslich ne odstrani z zraven spad. umiv. praškom vse solne pege, maroge, solne opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo mlad, svežo in nežno. Cena K 6-65 s poštn. vred. 3 porcije K 17-—, 6 porcije K 32-50. Vse brez nadaljnjih stroškov. Jan GROSLICH, drog. Engel, Brno 365 (Morav.)